

Izzivi učitelja praktičnega pouka frizerstva pri poučevanju na daljavo

Renata Strmec, učiteljica praktičnega pouka, Srednja frizerska šola v Ljubljani

Poučevanje na daljavo je že v spomladanskem valu epidemije tudi za učitelje praktičnega pouka predstavljalo velik izziv. V novo šolsko leto smo vseeno stopili bogatejši za izkušnje, ki smo jih pridobili spomladi. V prispevku predstavljam, kako smo učitelji praktičnega pouka načrtovali pouk, s kakšnimi izzivi smo se srečali in kako smo jih reševali na sodelovalen način.

UVOD

V novo šolsko leto smo vstopili zaznamovani z epidemijo, ki je v mesecu marcu nepričakovano in korenito spremenila šolanje otrok in pristope k poučevanju. Iz varnega šolskega okolja, kjer je bil osebni stik nekaj običajnega, smo se »preselili« pred zaslone. Otroci so se morali tako rekoč čez noč privaditi in prilagoditi na pouk na daljavo. Skoraj vse, kar je bilo prej dovoljeno, se je z epidemijo postavilo na glavo. V nekaj dneh so se stanovanja spremenila v učilnice, igralnice, pro-

store za športno vadbo, starši so postali nadomestni učitelji. Še bolj kot običajno se je v začetku epidemije pokazalo nezaupanje v učiteljevo delo, tudi zaradi šolske oblasti, ki je v minulih letih preveč dopuščala poseganje in vpletanje staršev v pouk (načrtovanje, preverjanje, ocenjevanje ...). Vse prevečkrat se je zgodilo, da so za navodila za izvedbo pouka na daljavo starši in otroci najprej izvedeli iz medijev in ne od vodstev šol, kar bi bilo nujno potrebno. Slednje se je vsaj malo popravilo v novem šolskem letu.

PRIČETEK NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

Tudi na Srednji frizerski šoli v Ljubljani smo se soočili z vsemi izzivi in se hitro odzvali na epidemijo ter se bolj ali manj učinkovito spoprijeli z novimi načini poučevanja na daljavo. Pri pripravi na novo šolsko leto, ko do zadnjih dni nismo vedeli, kako bo potekal pouk, smo morali pri načrtovanju upoštevati tudi vse spremembe, ki jih je prinesla epidemija. Upoštevali smo priporočila in navodila MIZŠ in Zavoda za šolstvo. Otroke je pomladno obdobje zelo zaznamovalo in v novo šolsko leto so stopili s številnimi vprašanji in osebnimi stiskami. Čeprav živimo v obdobju, ko se tehnologija tako rekoč spreminja dnevno, se je pokazalo, da računalnik, tablice, dostop do interneta, tiskalnik in vsa ostala oprema za pouk na daljavo niso nekaj samoumevnega in dosegljivega pri vseh otrocih. Mladostnikom, ki nimajo ustreznih pogojev, se dela težko popravljiva škoda, potisnjeni so na rob in imajo občutek, da so manjvredni, da niso enakovredni ostalim. Vsega tega se ne da popraviti čez noč. Zaznamovani so za celo življenje z občutkom manjvrednosti. Raziskave so prav tako pokazale, da je poraslo število anksioznosti, povečalo se je število depresivnih motenj in paničnih napadov, da ne govorimo o skokovitem porastu porabe in predpisovanju antidepresivov. Kljub vsemu pa so problemi na svetu zato, da se zaradi njih ne prepiramo. Da v zvezi z njimi ne obupamo. Da za njih ne dolžimo druge. Niti da se zaradi njih sami sebi smilimo. Vedno obstajajo rešitve.

Dijaki vstopajo v svet, kjer je virus generator večine novic. Hkrati pa so v procesu odraščanja in iskanju

lastne identitete. Kar naenkrat je vse prepovedano. Skoraj vse, kar je bilo še včeraj dovoljeno. Tukaj pa moramo nastopiti starši in učitelji ter mladostnikom na njim razumen način predstaviti, da bo tudi to obdobje minilo. Ne smejo se rokovati, objemati, kar naenkrat ni več druženja, prepovedani so vsi obiski, ni koncertov, kinopredstav, s simpatijo se lahko vidijo samo preko zaslonov. Če je bila pred epidemijo prekomerna uporaba računalnikov, tablic in telefonov nezaželena, je sedaj kar naenkrat vse dovoljeno. Posledice se kažejo na znanju in gibalnem področju. Če bo vse skupaj trajalo predolgo, se bo to poznalo tudi na zdravju, ko bodo ti mladostniki odrasli. Kljub vsemu ni primerno, da jih že sedaj označimo za korona generacijo.

Živimo v času, ko moramo poskrbeti zase in za druge. Bolj kot z novicami in negativnim pogledom na dano situacijo se moramo ukvarjati z mislijo, kako ohraniti optimizem, in v situaciji, ki se je z drugim valom še zaostрила, prevzeti odgovornost in se ne prepustiti malodušju. Številne teorije zarote in dvom celo v stroko ne naredijo nič dobrega.

ZA IZVEDBO PRAKTIČNEGA POUKA POTREBUJEMO USTREZNE POGOJE

Pouk praktičnega pouka je dinamičen in drugačen od drugih predmetov. Za izvedbo pouka potrebujemo profesionalno opremljeno učilnico z vsemi pripadajočimi orodji, materiali in pripomočki. Dijaki potre-

bujejo modele, na katerih se učijo znanja in veščin. Le-te potem uporabijo na praktičnem usposabljanju pri delodajalcih in nato kot samostojni frizerji. Vse naštetost smo morali sedaj učitelji praktičnega pouka načrtovati tako, da je pouk izvedljiv tudi v praksi – na daljavo, z upoštevanjem vseh omejitev (dijaki se šolajo od doma, vsi nimajo svoje sobe, računalnika, ustrezne opreme in niso veščiki IKT tehnologije). Tu spet nastopi učitelj, ki mora odreagirati pedagoško modro in na eni strani upoštevati učni načrt, priporočila za poučevanje na daljavo, priporočila NIJZ-ja, specifično predmeta in se na drugi strani zavedati pogojev, s katerimi se soočajo dijaki.

Tudi pri pouku na daljavo je potrebno upoštevati vse faze učenja: načrtovanje in podajanje snovi, utrjevanje in ponavljanje, spremljava, preverjanje in, če bo potrebno, tudi ocenjevanje posameznih izdelkov. Za uspešnost pouka moramo učitelji praktičnega pouka pristopiti individualno. Izpeljava video konferenc v Teams-u in pouka prek Zoom-a, spletnih učilnic ali drugega medija je praktično neizvedljiva, ker dijaki istočasno ne morejo zagotoviti ustreznih pogojev za delo (primeren prostor, materiali, pripomočki, model ...). Največji izziv predstavljajo modeli dijakov. Zato dijaki dobijo pisna navodila, video gradiva, ki pa ne morejo nadomestiti direktne interakcije z učiteljem, ki ga pri pouku vodi, spremlja, popravlja in spodbuja. Povratna informacija dijakom pri poučevanju na daljavo mora biti zato kvalitetna, dijaki morajo imeti možnost konzultacij.

IZZIVI v spomladanskem delu	KAKO RAVNATI OB IZZIVIH
Preveč spletnih orodij, s katerimi smo sodelovali z dijaki.	Na nivoju šole v jesenskem delu vsi učitelji uporabljamo Teams, usklajenost učiteljev istega predmeta.
Slaba usposobljenost dijakov za uporabo IKT-ja.	Dijake s slabšim znanjem smo dodatno usposobili za uporabo računalnika, po potrebi vzpostavimo osebni kontakt.
Dijaki niso imeli ustreznih tehničnih pogojev (računalnik, tiskalnik, internetna povezava ...).	Razrednik in učitelj stopi v stik z dijaki in najde ustrezno rešitev namesto tiskanja delovnih listov – elektronsko izpolnjevanje delovnih listov in oddaja opravljenih nalog po e-pošti in aplikaciji Teams.
Izvedba postopkov ličenja, striženja, barvanja, izvajanje manikire na daljavo.	Z dijaki, ki nimajo ustreznih pogojev, predelamo minimalne standarde; naloge, ki jih ni mogoče izvesti na daljavo, prihranimo za delo v šoli.
Dijaki so potrebovali dodatno strokovno pomoč.	Pravočasna vzpostavitev sodelovanja med učiteljem praktičnega pouka, svetovalno službo in dijakom. Dijake se usmeri k usvajanju minimalnih standardov znanj.
Manj motivirani dijaki.	V šoli je z manj motiviranimi dijaki lažje, saj je stik neposreden; na daljavo moramo vložiti več truda, da dijake motiviramo za opravljanje nalog.
Ocenjevanje.	V celoti prilagojeno situaciji, manj ocen, nižji standardi znanja, od dijakov ne zahtevamo dodatnega nakupa orodja in profesionalnih materialov in pripomočkov.

Tabela 1: Spomladanske izkušnje iz prvega obdobja poučevanja na daljavo – reševanje izzivov v novem šolskem letu

STRUKTURA DELA	Z bolj strukturiranim delom se izognemo dodatnemu stresu. Učencem pomagajmo delo strukturirati tako, da je čas, namenjen šoli, čim bolj organiziran in ne poteka preko celega dneva. Usmeritev jim lahko damo že mi, in sicer tako, da jim informacije pošiljamo pravočasno in v skladu z dogovori in ob upoštevanju vseh drugih obremenitev in obveznosti.
SODELOVANJE	Sodelovanje s sodelavci, pomoč drug drugemu, izmenjevanje dobrih praks, deljenje informacij. Ni nenavadno, če nečesa ne znamo, ne razumemo; učitelj in dijaki se vseskozi prilagajajo situacijam. Pomembno je poenoteno poučevanje vseh učiteljev praktičnega pouka.
IZBIRA NALOG	Za dijake izbirajmo relevantne, zanimive, smiselne naloge, dejavnosti in izzive v skladu z učnim načrtom in realno izvedljive pri poučevanju na daljavo. V situacijah, ko dijak zaradi neustreznih pogojev dela ne more izpolniti naloge, poiščemo nadomestno nalogo (ker dijak nima svojih materialov in pripomočkov).
MOŽNOSTI DIJAKOV	Zaradi neenakih možnosti med dijaki načrtujmo pouk tako, da bodo zastavljeni cilji lahko realizirali tudi dijaki z najslabšimi pogoji in zmožnostmi – v nasprotnem primeru se bodo razlike le še povečale. Učitelj pouk individualizira in ga približa vsem dijakom. Dijaki morajo imeti dodatne možnosti (neenaki pogoji pouka na daljavo).
DIJAKI Z UČNIMI PRIMANJKLJAJI	Naloge naj bodo prilagojene dijakom, ki že v šoli potrebujejo več individualne pomoči, potrebne so dodatne usmeritve pri delu. Dijakom, ki so tega zmožni, pa omogočimo zahtevnejše izzive.
KATERE VSEBINE IZBRATI?	Zahtevnejše vsebine prihranimo za čas, ko se bodo dijaki vrnili v šole. V nasprotnem primeru bodo ob vrnitvi v šolo razlike med dijaki prevelike. Večini starši ne morejo pomagati pri učenju.
STIK Z DIJAKI	Vzpostaviti moramo stik z vsemi dijaki. Dijaki naj imajo občutek, da so slišani. Upoštevajmo tudi njihovo mnenje, vnaprej naj bodo seznanjeni, kako, kdaj in kam oddajajo svoje naloge in kako bodo pridobili povratne informacije – povratne informacije morajo biti kakovostne že med procesom kot tudi ob koncu procesa (ob končnem izdelku). Po potrebi organiziramo krajša videokonferenčna srečanja s posamezniki ali manjšo skupino dijakov za izmenjavo izkušenj in dodatnega motiviranja.
SPROSTITVENE DEJAVNOSTI	Dijake usmerjajmo tudi k vsebinam, ki niso direktno povezane s šolsko snovjo, a zmanjšujejo stres in frustracije (sproščanje, primerne knjige, poslušanje sproščujoče glasbe, spodbujanje gibanja na svežem zraku ...). Ker je negativnih informacij, ki se širijo naokrog, preveč, vsaj mi poskrbimo, da smo pozitivni in da dijake spodbujamo, motiviramo, pohvalimo. Šolanje od doma naj ne postane še en vir neobvladljivega stresa, saj so dijaki doma skupaj s starši, ki imajo dovolj lastnih skrbi (kako bo z delom, kako s plačo, kako s krediti, koliko časa bo še vse skupaj trajalo ...).
POGOJI ZA DELO	Upoštevajmo, da so pogoji za delo doma povsem drugačni kot v šoli. Tudi tisti dijaki, ki imajo doma optimalne pogoje za delo, porabijo več časa, kot bi ga potrebovali v šoli. Marsikateri dijak občuti skrbi svojih staršev, tudi če jih ne delijo z njimi, zato bodimo vsaj mi obzirni, prisluhnimo jim, pogovarjajmo se z njimi. Naredite to, kar lahko, kar je v vaši moči. Kot učitelji iščimo znanje in ne neznanja, spodbujajmo, usmerjajmo, ne poudarjajmo napak in kaj so dijaki naredili narobe – svetujmo jim in jih usmerjajmo, kako lahko naredijo bolje ... Pomembno je, da učitelji sodelujemo z razredniki oz. razredniki med seboj, da je vključena svetovalna služba in po potrebi tudi psiholog. Dijakom ponudimo tudi drugo možnost, če občutimo stisko in kakšno od obveznosti ne opravijo v točno določenem roku. Razlogov za to je lahko veliko: slaba internetna povezava, dijaki nimajo tiskalnikov, dijaki doma nimajo urejenega učnega okolja – svoje sobe, dijaki morajo pomagati drugim družinskim članom ...

Tabela 2: Na izkušnjah iz spomladanskega dela sem v vseh fazah poučevanja upoštevala nekatera priporočila za učitelja in tudi slogana: »manj je več« in »več je lahko hitro preveč«.

V obdobju poučevanja na daljavo imamo priložnost da smo srčni, sočutni, empatični, ustvarjalni in si dovolimo nekaj tistega, kar si zaradi omejitev v šoli ne moremo.

SKLEP

Iz vsega zapisanega lahko ugotovimo, da je pouk praktičnega pouka na daljavo le približek pouka v sodobno opremljeni učilnici. Učitelj je postavljen pred velik izziv, kako v povsem spremenjenih pogojih dela izvajati pouk, ki bo prilagojen vsem posebnostim pouka na daljavo. Dijaki imajo različne pogoje dela (nimajo svoje sobe, računalnika, imajo slabo internetno povezavo, nimajo ustreznih materialov in pripomočkov, modelov ...), razlike so velike, osebne stiske dijakov iz socialno šibkejših okolij niso majhne. Učitelj mora biti stalno pripravljen iskati individualne pristope, s katerimi rešuje izzive pri poučevanju na daljavo. Z dijaki, ki nimajo tehničnih pogojev, mora skupaj z razrednikom poiskati rešitev, kako realizirati vsaj minimalne vsebine za praktični pouk na daljavo. Pri dijakih z učno pomočjo je potrebno sodelovanje učitelja, razrednika, svetovalne službe in staršev. Mladostnik mora začutiti, da je pomemben, da se zanimamo zanj in da prisluhnemo njegovim tiskam. Povratne informacije, ki jih dijaki v času pouka v učilnici dobijo v direktni interakciji oz. pogovoru z učiteljem praktičnega pouka, moramo nadomestiti s kvalitetnimi informacijami prek spletnih orodij (Teams). Preverjanje in ocenjevanje znanja postavlja pred učitelja svojevrsten izziv. Učitelj, ki je zgradil zaupanje že v šoli, bo imel vsekakor manjše težave tudi med poučevanjem na daljavo. Preden dijaka ocenimo, pa je nujno, da si faze učnega procesa sledijo kot v šoli (podajanje snovi, utrjevanje, ponavljanje, odpravljanje pomanjkljivosti, preverjanje znanja in na koncu ocenjevanje). Povratne informacije morajo biti stalne, kvalitetne, pravočasne v vseh fazah poučevanja.

Epidemija je prinesla tudi veliko priložnost za razmislek, kakšna naj bo šola prihodnosti. Samo od nas je odvisno, da ne čakamo na boljše čase in stopimo iz cone ugodja ter ugotovimo, kaj od tega, kar preizkušamo in vključujemo v pouk v času korone, lahko uporabimo tudi v prihodnje. Če smo v času korone prišli do spoznanja, da je pomembno srce, čut do sočloveka in ljubezen, potem korona ni prinesla samo slabega.

LITERATURA

Musek Lešnik, K. (2020): Človeku prijazno izobraževanje na daljavo v času koronavirusa. Dostopno na: <https://www.abced.si/post/%C4%8Dloveku-prijazno-izobra%C5%BEEvanje-na-daljavo-v-%C4%8Dasu-koronavirusa?fbclid=IwARITzq46TneOZuy-NIVQh9Giumwyxq10v8ZDZBczl-gqzCWB4wM9N-WfWLo>.

Izvajanje Izobraževanja na daljavo v izrednih razmerah. Zavod Republike Slovenija za šolstvo (2020). Dostopno na: https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/2020-03-27-navodila-za-ravnatelje_ss_26032020.pdf